

International
Commission
of Jurists

Center for Constitutionalism
and Human Rights

HR HELSINKI FOUNDATION
FOR HUMAN RIGHTS

LAWYERS FOR
LAWYERS

ASSOCIATION EUROPÉENNE DES AVOCATS
EUROPEAN ASSOCIATION OF LAWYERS

Białoruś: Kolegium Adwokatów powinno przywrócić prawo wykonywania zawodu adwokata Natalii Matskevich

Międzynarodowa Komisja Prawników ICJ, Rada Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy CCBE, Lawyers for Lawyers L4L, Europejskie Stowarzyszenie Prawników AEA-EAL, Helsińska Fundacja Praw Człowieka HFPCz, Centrum Konstytucjonalizmu i Praw Człowieka Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego CCHR EHU oraz Ambasada Praw Człowieka (HRE) ("niziej podpisane organizacje") wzywają Białoruskie Narodowe Kolegium Adwokatów do cofnięcia decyzji o pozbawieniu prawa wykonywania zawodu adwokata Natalii Matskevich oraz do zaprzestania praktyki pozbawiania adwokatów prawa wykonywania zawodu w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków zgodnie z prawem międzynarodowym i standardami dotyczącymi roli prawnika.

Natalia Matskevich została wykluczona z Mińskiego Miejskiego Kolegium Adwokatów dnia 27 października 2021 roku, na mocy decyzji Komisji Dyscyplinarnej, w wyniku postępowania dyscyplinarnego wszczętego wobec niej przez białoruskie Ministerstwo Sprawiedliwości.

Sprawa dyscyplinarna przeciwko Natalii Matskevich jest związana z reprezentowaniem przez nią Viktora Babariko, byłego kandydata na prezydenta Białorusi, który 6 lipca 2021 roku został skazany na 14 lat pozbawienia wolności. Na początku bieżącego roku poprzedni obrońca Viktora Babariko, adwokat Dmitrij Łajewski, został wykluczony przez Mińskie Miejskie Kolegium Adwokatów, natomiast dwaj kolejni prawnicy sztabu Babariko: Maksim Znak i Illia Salei zostali aresztowani 9 września 2020 roku pod zarzutem "nawoływania do działań mających na celu spowodowanie zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego Republiki Białoruś". Znaka skazano na 10 lat pozbawienia wolności. Natomiast zwolniony za kaucją Salei opuścił Białoruś w 2021 roku. Nadal toczy się postępowanie dyscyplinarne wobec jeszcze jednego adwokata reprezentującego Viktora Babariko, Jewgienija Pylczenki.

Formalne podstawy pozbawienia Natalii Matskevich prawa wykonywania zawodu związane są z obroną Viktora Babariko w latach 2020-2021, w tym z dwoma przypadkami "przerywania prowadzącemu śledztwo", kiedy adwokatka zabrała głos jednocześnie z prowadzącym śledztwo, a w sądzie wyrażała sprzeciw wobec wypowiedzi adwokata jednego ze świadków oskarżenia. Zgodnie z decyzją Komisji Dyscyplinarnej Mińskiego Miejskiego Kolegium Adwokatów, działania te stanowią "naruszenie trybu prowadzenia dochodzenia" oraz "nieetyczne zachowanie wobec uczestników postępowania". Komisja "uwzględniła wagę popełnionych czynów, okoliczności ich popełnienia, a także nieprzyznanie się do winy przez Matskevich".

Niziej podpisane organizacje uważają, że wyżej wskazane podstawy pozbawienia prawa wykonywania zawodu adwokata świadczą o tym, że adwokat działała ściśle w zgodzie ze zobowiązaniami zawodowymi broniąc swojego klienta, w tym również poprzez konsekwentne kwestionowanie stanowiska oskarżyciela, co nie może stanowić podstawy prawnej do podjęcia wobec niej działań dyscyplinarnych.

International
Commission
of Jurists

Center for Constitutionalism
and Human Rights

HR HELSINKI FOUNDATION
FOR HUMAN RIGHTS

LAWYERS FOR
LAWYERS

ASSOCIATION EUROPÉENNE DES AVOCATS
EUROPEAN ASSOCIATION OF LAWYERS

Wyrażamy zaniepokojenie faktem, iż usunięcie Natalii Matskevich z adwokatury ma na celu pozbawienie Viktora Babariko, jak również pozostałych jej klientów, w tym lidera opozycji Siarheia Tikhonouskiego, możliwości korzystania z usług wybranego przez siebie obrońcy. Jest to prawo gwarantowane na mocy międzynarodowego prawa praw człowieka, w tym art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, którego Białoruś jest stroną, a także na mocy prawa krajowego Białorusi. Wydaje się również, że pozbawianie statusu adwokata ma w zamyśle wywołać efekt mrożący wśród prawników, zastraszyć niezależnych adwokatów i ukarać tych spośród nich, którzy wykonują swoje obowiązki sumiennie i niezależnie, zgodnie z międzynarodowymi standardami dotyczącymi ich roli. Ochrona adwokatów przed zastraszaniem, nękaniami lub ingerencją w postaci stosowania wobec nich procedur pozbawiania uprawnień zawodowych, jest niezbędną dla zagwarantowania należytego działania wymiaru sprawiedliwości i prawa do rzetelnego procesu sądowego.

Zgodnie z Podstawowymi Zasadami ONZ dotyczącymi Roli Prawnika, rządy są zobowiązane do zapewnienia prawnikom możliwości wykonywania wszystkich ich funkcji zawodowych bez zastraszania, przeszkód, nękania czy niewłaściwej ingerencji i bez zagrożenia sankcjami za wykonywanie swoich obowiązków zgodnie ze standardami zawodowymi i etyką (Zasada 16). Ponadto, prawnicy nie mogą być utożsamiani z klientami lub sprawami ich klientów w związku z wykonywaniem swoich funkcji. (Zasada 18).

Te środki ochrony mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia klientom skutecznej pomocy prawnej. W przypadku gdy istnieją podstawy do pociągnięcia prawnika do odpowiedzialności dyscyplinarnej, postępowanie musi spełniać standardy gwarantowane przez międzynarodowe prawo praw człowieka, w tym Podstawowe Zasady ONZ dotyczące Roli Prawnika. W szczególności: "Wszystkie postępowania dyscyplinarne będą rozstrzygane zgodnie z kodeksem postępowania zawodowego i innymi uznanymi normami i zasadami etyki zawodu prawnika oraz w świetle tych zasad" (Zasada 29). Zarzuty lub skargi przeciwko prawnikom muszą być rozpatrywane w ramach sprawiedliwej i właściwej procedury, która powinna obejmować prawo do rzetelnego procesu sądowego. Wszelkie sankcje wobec prawników za przewinienia dyscyplinarne muszą być proporcjonalne do przewinienia.

Zgodnie z Podstawowymi Zasadami ONZ prawnicy korzystają z immunitetu w odniesieniu do odpowiednich pisemnych lub ustnych oświadczeń poczynionych w dobrej wierze w ramach postępowania lub w trakcie wystąpień przed sądem, trybunałem lub innym organem prawnym lub administracyjnym (Zasada 20). Obowiązkiem prawników jest "konsekwentna obrona interesów swoich klientów" i prawnicy mogą stać przed koniecznością posługiwania się mocno sformułowanymi oraz podważającymi argumentami w ramach postępowania kontradyktoryjnego (patrz ETPCz, Nikula przeciwko Finlandii, nr 31611/96).

Niżej podpisane organizacje wyrażają ponadto zaniepokojenie faktem, iż Mińskie Miejskie Kolegium Adwokatów nie okazało się niezależnym zrzeszeniem prawników, stojącym na straży niezależności i integralności adwokatury. Jest ono raczej narzędziem do prześladowania własnych członków, którzy bronią obywateli Białorusi, zwłaszcza w politycznie umotywowanych sprawach, a także tych adwokatów, którzy realizują wolność słowa wypowiadając się w sprawach dotyczących interesu publicznego.

International
Commission
of Jurists

Center for Constitutionalism
and Human Rights

HR HELSINKI FOUNDATION
FOR HUMAN RIGHTS

LAWYERS FOR
LAWYERS

ASSOCIATION EUROPÉENNE DES AVOCATS
EUROPEAN ASSOCIATION OF LAWYERS

Niżej podpisane organizacje wzywają Mińskie Miejskie Kolegium Adwokatów oraz Białoruskie Narodowe Kolegium Adwokatów do zaprzestania powyższych praktyk i powstrzymania się od wykorzystywania mechanizmu usunięcia z zawodu jako narzędzia odwetu na prawnikach za reprezentowanie klientów, w tym w sprawach umotywowanych politycznie, jak również do podjęcia wszelkich niezbędnych działań w celu zagwarantowania wszystkim adwokatom na Białorusi wykonywania swojej pracy bez obawy przed odwetem, przeszkodami, zastraszaniem lub nękaniem, w celu ochrony niezależności i integralności wymiaru sprawiedliwości oraz rządów prawa.

Sygnatariusze:

Międzynarodowa Komisja Prawników ICJ

Rada Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy CCBE

Lawyers for Lawyers L4L

Europejskie Stowarzyszenie Prawników AEA-EAL

Helsińska Fundacja Praw Człowieka HFHR

Centrum Konstytucjonalizmu i Praw Człowieka Europejskiego Uniwersytetu Humanistycznego CCHR

EHU

Ambasada Praw Człowieka HRE